

Liite 4 YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpano

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
1. Ei köyhyyttä	1. Sosiaaliturvan uudistus	Sujuvampi, yksinkertaisempi ja työhön kannustavampi sosiaaliturvajärjestelmä sekä sosiaaliturvan rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen pitkällä aikavälillä
1. Ei köyhyyttä	2. Ohjelma pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi	Vahvistetaan valtion, hyvinvointialueiden ja kaupunkien välistä yhteistyötä pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisessa vuoteen 2027 mennessä.
1. Ei köyhyyttä	3. Lapsistrategia	Hallituskauden ylittävä ja hallinnonalat yhdistävä lapsen oikeuksia kunnioittava yhteiskunta
2. Ei nälkää	1. Ruokahävikkitiekartta	Ruokahävikin puolittaminen vuoteen 2030 mennessä
2. Ei nälkää	2. Kestävä ja kannattava ruokajärjestelmä -hanke	Suomalaisen ruuantuotannon strategia ja kasvuohjelma ruokajärjestelmän reilun kestävyys siirtymän toteuttamiseksi
2. Ei nälkää	3. Ravinnekierron toimenpideohjelma 2019-2030	Suomeen mahdollisimman korkea ravinneomavaraisuuden aste edistämällä mm. jätevesien ravinteiden ja orgaanisten aineiden talteenottoa ja hyödyntämistä

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
2. Ei nälkää	Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	Eläinten hyvinvointia parantamalla luodaan perusta tuotantoeläinten terveydelle, vähäiselle antibioottien käytölle ja turvallisille elintarvikkeille.
2. Ei nälkää	5. Kansalliset ravitsemussuositukset 2024	Kestävää terveyttä ruoasta - kansallisten ravitsemussuositusten 2024 tavoitteena on edistää väestön terveyttä, vastata ravitsemus- ja terveysongelmiin sekä vähentää ruoankäytöstä ja -tuotannosta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia.
3. Terveyttä ja hyvinvointia	1. Sosiaaliturvan uudistus	Sujuvampi, yksinkertaisempi ja työhön kannustavampi sosiaaliturvajärjestelmä sekä sosiaaliturvan rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen pitkällä aikavälillä
3. Terveyttä ja hyvinvointia	2. Suomi liikkeelle -ohjelma	Edistetään poikkihallinnollisesti liikkuvan arjen valintoja ja että yhä useampi ihminen tarttuu liikkumisen mahdollisuuksiin. Päämääränä on, että yhteiskunnan rakenteet luovat yhä paremmat edellytykset liikkumiselle ihmisten hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn vahvistamiseksi.

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
3. Terveyttä ja hyvinvointia	3. Kansallinen terveys- ja hyvinvointiohjelma Terveudeksi	Keskeisten kansansairauksien ja niiden riskitekijöiden aiheuttaman hyvinvointivajeen vähentäminen, työ- ja toimintakyvyn lisääminen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen
3. Terveyttä ja hyvinvointia	4. Kansallinen mielenterveysstrategia 2020-2030	Mielenterveystyön jatkuvuuden, tavoitteellisuuden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen sekä itsemurhien ehkäiseminen
4. Hyvä koulutus	1. Peruskoulun tulevaisuustyö	Luodaan yhteinen visio tulevaisuutta rakentavalle peruskoululle ja arvioidaan laajassa sidosryhmäyhteistyössä pitkän aikavälin yhteiskunnallisia muutoksia sekä näiden heijastumista koulutuksen tavoitteisiin ja koululaisten hyvinvoinnin, oppimisen ja merkityksellisyden kokemusten tukemisen tapoihin
4. Hyvä koulutus	2. Koulutuspoliittinen selonteko 2021	Koulutuksen korkean laadun ja vaikuttavuuden ylläpitäminen sekä suomalaisen järjestelmän suoritus- ja kilpailukyvyn kehittäminen kansainvälisessä toimintaympäristössä
4. Hyvä koulutus	3. Oppivelvollisuuden laajentaminen	Koulutus- ja osaamistason nousu kaikilla koulutusasteilla, oppi-

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
		miserojen kaventuminen ja koulutuksellisen tasa-arvon lisääntyminen
4. Hyvä koulutus	4. Koulutuksen ilmasto- ja kestävyyskasvatushanke 2021-2023	Koulujen toimintakulttuurin muutos kohti ekologisesti kestävämpää elämäntapaa ja opilaiden ilmastonmuutoksen hillintään liittyvien taitojen vahvistaminen
5. Sukupuolten tasa-arvo	1. Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024-2027	Hallituksen toimenpiteitä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi
5. Sukupuolten tasa-arvo	2. Perhevapaauudistus	Työelämän tasapainodirektiivin edellyttämien muutosten täytäntöön panto. Perhevapaiden tasaisempi jakaminen ja monimuotoisten perheiden yhdenvertaisuus
5. Sukupuolten tasa-arvo	3. Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko 2022	Suomen pitkän ajan kansalliset ja kansainväliset tavoitteet sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi
6. Puhdas vesi ja sanitaatio	1. Vesisuojelun tehostamisohjelma	Mm. parempi vesitalouden hallinta maa- ja metsätaloudessa ja vesistöjen kunnostus. Ohjelma luo jatkuvuutta vesiensuojeluun
6. Puhdas vesi ja sanitaatio	2. Ravinnekierron toimenpideohjelma	Suomeen mahdollisimman korkea ravinneomavaraisuuden aste edistämällä mm. jätevesien ravinteiden

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
	Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	ja orgaanisten aineiden talteenottoa ja hyödyntämistä
6. Puhdas vesi ja sanitaatio	3. Vesivastuullinen Suomi 2030 –toimenpideohjelma	Suomalaisyriyten vesivastuullisuuden kehittäminen
6. Puhdas vesi ja sanitaatio	4. Saaristomero-ohjelma	Edistetään vesiensuojelutoimenpiteitä ja vähennetään erityisesti maatalouden aiheuttamaa kuormitusta Saaristomeren valuma-alueella
7. Edullista ja puhdasta energiaa	1. Kansallinen ilmasto- ja energiastrategia	Linjaukset puhtaan energiantuotannon edistämisestä matkalla kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa vuoteen 2035 mennessä
7. Edullista ja puhdasta energiaa	2. Euroopan komissiolle toimitettava kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma	Suomen kansalliset tavoitteet sekä tähän mennessä päätetyt politiikkatoimet EU:n 2030 energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Energia- ja ilmastosuunnitelmassa käsitellään kaikkia viittä EU:n energiaunionin ulottuvuutta: vähähiilisyttä, energiatehokkuutta, energiaturvallisuutta, energian sisämarkkinoita sekä tutkimusta, innovaatiota ja kilpailukykyä.
7. Edullista ja puhdasta energiaa	3. Uudistuva ja osaava Suomi 2021 – 2027 / EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelma	Kuvaus Suomelle Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta tulevan

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
		rahoitusosuuden käytöstä turpeen energian käytön puolittamisen sosiaalisten vaikutusten lieventämiseen.
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	1. Työn ja hyvinvoinnin kehittämisohjelma Työ2030	Vaikutetaan toimintatapoja uudistamalla työllisyyteen, talouteen, kilpailukykyyn sekä Suomen työelämäbrändiin maailmalla
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	2. Työperäisen hyväksikäytön vastainen toimenpideohjelma	Varmistetaan, että jokainen työntekijä voi tehdä työtä turvallisessa ja oikeudenmukaisessa ympäristössä.
8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	3. Kasvuriihi-hanke	41 ehdotusta talouskasvun vauhdittamiseksi ja yritystoiminnan uudistamiseksi
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	1. Parlamentaarisen TKI-työryhmän loppuraportti 2022 ja sen suositukset TKI-järjestelmän kehittämisestä	Suomalaisen TKI-järjestelmän kehittämisen suuntaviivat
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	2. Teollisuuden toimialojen vähähiilisyystiekarttatyö	Teollisuuden alat edistävät vapaaehtoisilla sitoumuksillaan siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	3. Kansallinen biotalousstrategia 2022-2035	Riippuvuus fossiilisiin polttoaineisiin vähenee, vihreä kasvu ja uudet työpaikat lisääntyvät
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	4. Suomen digitaalinen kompassi	Digikompassi perustuu eurooppalaiseen arvo pohjaan ja digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelmaan. Se ohjaa kehitystyötä ja vahvistaa

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
	Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	yhteistä ymmärrystä digitalisaation ja datatalouden hyödyistä, käsitteistä ja suunnasta
10. Eriarvoisuuden vähentäminen	1. Valtioneuvoston tiedonanto yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa	Linjaukset hallituksen työstä yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden vahvistamiseksi sekä rasismien vähentämiseksi
10. Eriarvoisuuden vähentäminen	2. Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko 2022	Suomen pitkän ajan kansalliset ja kansainväliset tavoitteet sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt	1. Rakentamislain uudistus 2025	Hallinnollisen taakan keventäminen, rakentamista koskevan valitusoikeuden ja vastuukysymysten täsmentäminen. Ilmastonmuutoksen hillintä, kiertotalouden edistäminen, rakentamisen laadun parantaminen, rakennetun ympäristön digitalisaatiokehityksen tukeminen
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt	2. Ohjelma pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi	Vahvistetaan valtion, hyvinvointialueiden ja kaupunkien välistä yhteistyötä pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisessa vuoteen 2027 mennessä.
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt	3. Kestävä kaupunki –ohjelma 2019-2023	Kaupunkien ja kuntien kestävän kehityksen edistäminen. Ohjelman pääteemat vähähiili-

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
		syys, älykkyys, terveellisyys ja sosiaalinen kestävyys
12. Vastuullista kuluttamista	1. Kiertotalouden strateginen ohjelma	Kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta vuoteen 2035 mennessä. Kiertotalous tuottaa taloudellista hyvinvointia maapallon kantokyvyn rajoissa
12. Vastuullista kuluttamista	2. Toimialojen vähähiilisyystiekarttatyö	Teollisuuden alat edistävät vapaaehtoisilla sitoumuksillaan siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa
12. Vastuullista kuluttamista	3. Muovitiekartta	Muovin kestävä kiertotaloutta vauhdittava kansallinen ohjelma
13. Ilmastotekoja	1. Ilmastolaki	Puitelainsäädäntö kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä
13. Ilmastotekoja	2. Toimialojen vähähiilisyystiekarttatyö	Teollisuuden alat edistävät vapaaehtoisilla sitoumuksillaan siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa
13. Ilmastotekoja	3. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma	Maankäytön, metsätalouden ja maatalouden päästöjen vähentäminen, hiilinielujen aikaansaamien poistumien vahvistaminen sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen osana Suomen kansallisten ilmastotavoitteiden ja EU-velvoitteiden saavuttamista

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
13. Ilmastotekoja	4. Euroopan komissiolle toimitettava kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma	Suomen kansalliset tavoitteet sekä tähän mennessä päätetyt politiikkatoimet EU:n 2030 energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Energia- ja ilmastosuunnitelmassa käsitellään kaikkia viittä EU:n energiaunionin ulottuvuutta: vähähiilisyttä, energiatehokkuutta, energiaturvallisuutta, energian sisämarkkinoita sekä tutkimusta, innovaatiota ja kilpailukykyä.
14. Vedenalainen elämä	1. Kansallinen meripolitiikan toimenpideohjelma	Itämeren suojellaan, meriklusteri ja merellinen tuotanto ovat kestäväällä pohjalla
14. Vedenalainen elämä	2. Ravinnekierron toimenpideohjelma	Suomeen mahdollisimman korkea ravinneomavaraisuuden aste edistämällä mm. jätevesien ravinteiden ja orgaanisten aineiden talteenottoa ja hyödyntämistä
14. Vedenalainen elämä	3. Vesisuojelun tehostamisohjelma	Mm. parempi vesitalouden hallinta maa- ja metsätaloudessa ja vesistöjen kunnostus. Ohjelma luo jatkuvuutta vesiensuojeluun
14. Vedenalainen elämä	4. Vaelluskalakantojen elvyttämishjelma NOUSU	Kansallinen ohjelma vaelluskalakantojen elvyttämiseksi keskittyen erityisesti kalojen kulumahdollisuuksien pa-

Kestävän kehityksen tavoite	Lista pääasiallista toimenpiteistä	Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)
	Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta .	rantomuutoksiin, nousues- teiden poistoon tai muuttamiseen kalojen kululle soveltuviksi
15. Maanpäällinen elämä	1. Uudistettu luonnonsuojelulaki	Lajien, luontotyyppien ja luonnon tarjoamien tärkeiden palveluiden turvaaminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, tieteellisen Luontopaneelin toiminnan turvaaminen
15. Maanpäällinen elämä	2. Helmi-elinympäristöohjelma	Suomen luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen
15. Maanpäällinen elämä	3. METSÖ-ohjelma	Metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantumisen pysäyttäminen sekä luonnon monimuotoisuuden edistäminen
16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta	1. Kansallinen perus- ja ihmisoikeus toimintaohjelma	Perus- ja ihmisoikeusra- kenteiden vahvistami- nen ja oikeuksien to- teutumisen seurannan kehittäminen Suo- messa, ohjelman määrä valmistua keväällä 2025
16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta	2. Kansallinen ohjelma demokratian ja osallistumisen edistä- miseksi	15 tavoitelinjausta ja keskeisiä toimenpiteitä demokratian ja osallis- tumisen edistämiseksi.
17. Yhteistyö ja kump- panuus	1. Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko 2024	Selonteko täydentää ulko- ja turvallisuuspo- liittista selontekoa tar-

<p>Kestävän kehityksen tavoite</p>	<p>Lista pääasiallista toimenpiteistä</p> <p>Alle on nostettu muutamia keskeisimpiä toimia kunkin SDG:n osalta. Kattavampi listaus toimista sisältyy marraskuussa 2024 eduskunnalle annettuun valtioneuvoston selontekoon Agenda2030:n toimeenpanosta.</p>	<p>Toimien arvioitu vaikutus (laadullinen ja/tai määrällinen)</p>
		<p>kemmilla kauppa- ja kehityspolitiikan toimenpiteillä.</p>
<p>17. Yhteistyö ja kumppanuus</p>	<p>2. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2024</p>	<p>Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka pohjautuu arvopohjaiseen realismiin. Sen päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Toiminnan perustana ovat demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.</p>